

LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO IR REZISTENCIJOS TYRIMO CENTRAS

Valstybės biudžetinė įstaiga, Didžioji g. 17/1, LT-01128 Vilnius tel. (8 5) 231 4139, faks. (8 5) 279 1033, el. p. centras@genocid.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191428780

gerb. Andriui Kulikauskui
ms@ms.lt

2026-07-03, 55R-

DĖL VILNIAUS ŠNIPIŠKIŲ SENŲJŲ ŽYDŲ KAPINIŲ

Pranešame, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (toliau – Centras) susipažino su Jūsų prašymu ir pateiktais dviem archyviniais dokumentais. Pirmasis dokumentas – 1940 m. rugsėjo 16 d. Vidaus Reikalų ministerijos Spaudos ir draugijos vedėjo, pavedus Liaudies komisarų tarybos pirmininkui, nutarimas. Jis skelbia, kad likviduojama Vilniaus žydų bendruomenė, kad jos įstaigos ir kapinės perduodamos atitinkamoms sovietinės valdžios institucijoms. Antrasis dokumentas – tai 1940 m. spalio 22 d. turto perdavimo-perėmimo aktas. Vilniaus miesto savivaldybės Ūkio ir Turto skyriaus komisija perėmė Vilniaus Žydų bendruomenės kapinių nekilnojamą ir kilnojamą turtą.

Lietuvos gyventojų genocido rezistencijos tyrimo centras (toliau Centras) savo veiklą organizuoja remdamasis Lietuvos gyventojų genocido rezistencijos tyrimo centro įstatymu (2024 m. liepos 18 d. Nr. XIV-2960) ir Lietuvos gyventojų genocido rezistencijos tyrimo centro nuostatais (2024 m. rugsėjo 26 d. Nr. XIV-2987). Centro įstatymo II skirsnio 4 punktą teigia, kad Centro uždavinys – Lietuvos istorijos moksliniai ir taikomieji tyrimai ir istorinio teisingumo atkūrimas okupacinių režimų ir Lietuvos rezistencijos laikotarpiu. Jūsų užduoto klausimo „Ar sovietų valdžia Lietuvoje nusikalto nusavindama ir sunaikindama Vilniaus žydų Šnipiškių senąsias kapines?“ Centras negali komentuoti, nes tai yra teismų, teisėsaugos institucijų, o ne Centro kompetencijos objektas. Centras gali pateikti nebent tik istorinius faktus ir vertinimą.

Centras taip supranta aplinkybes, dėl kurių Jūsų klausimas nekomentuotinas. Pirmą būtų tai, kad šie dokumentai neliudija tiesiogiai apie žydų senųjų kapinių sunaikinimą, kuris įvyks po vokiečių okupacijos Lietuvoje (1941-1944 m.) laikotarpio. Senosios kapinės buvo sunaikintos 1955 metais remiantis Vilniaus vykdomojo komiteto 1948 m. spalio 15 d. sprendimu „Dėl uždarymo ir likvidavimo kapinių, nepritaikytų tolimesniam laidojimui“ ir kitais aukštesnės valdžios instancijų inspiruotais nutarimais (*Vida Girininkienė, Vilniaus kapinės, Vilnius, 2004, p. 152 -156*). Antroji aplinkybė būtų ši. Pagal Jūsų pateiktus dokumentus likviduojant žydų bendruomenę, nusavinant jos turtą, kapines

dalyvavo Lietuvos SSR Liaudies komisariato tarybos pirmininkas, Vidaus reikalų liaudies komisariato, Vilniaus miesto savivaldybės pareigūnai. Šios įstaigos, atlikdamos šiuos žingsnius, vadovavosi sovietų okupuotos Lietuvos teise. Trečioji aplinkybė, būtų ta, kad sovietinės Lietuvos administracijos įvedimas, veikimas (1940-1941, 1944-1990 metais) politikų, teisininkų, visuomenininkų laikomas neteisėtu dėl to, nes Lietuva buvo okupuota ir aneksuota. Šios aplinkybės savo ruožtu suponuoja supratimą, kad sovietų valdžios kaltės ar nekaltės klausimo dėl žydų turto, dėl kapinių pirmiausiai svarstyti, pirmiausia sietinas su teisiniu kontekstu, Centro kompetencijoje savo ruožtu yra istoriniai tyrimai, o ne praities įvykių teisinės analizės. Ketvirtoji aplinkybė būtų ši. Jūsų užduodamas klausimas glaudžiai susijęs su žydų tautinės bendrijos Lietuvoje istorija. Prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės veikia Tautinių mažumų departamentas. Kitą vertus, senosios žydų kapinės yra įtrauktos į kultūrinių vertybių registrą (Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos). Atsižvelgdami į tai siūlome ieškoti atsakymo į Jūsų keliamą klausimą ir šiose institucijose. Tikimės, kad Jums bus argumentuotai išaiškinta teisinė sovietų režimo kaltės ar nekaltės pusė, susijusi su senųjų žydų kapinės Šnipiškėse likvidavimu 1955 metais.

Generalinio direktoriaus pavaduotojas,
laikinais vykdantis generalinio direktoriaus funkcijas

Vytas Lukšys

Dr. Alfredas Rukšėnas, el. p. Alfredas.ruksenas@genocid.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Gyventojų Genocido ir Rezistencijos Tyrimo Centras
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL VILNIAUS ŠNIPIŠKIŲ SENJŲ ŽYDŲ KAPINIŲ
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-07-03 Nr. 55R-764
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento adresatas (-ai)	Andrius Kulikauskas
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Vytas Lukšys Gen. direktoriaus pavaduotojas
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-07-03 14:51
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	SK ID Solutions EID-Q 2021E
Sertifikato galiojimo laikas	2025-09-02 12:59 - 2030-09-02 23:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Regina Selskienė Sekretoriato vedėja
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-07-03 15:11
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA ECC
Sertifikato galiojimo laikas	2025-10-07 08:12 - 2029-10-06 08:12
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20260625.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2026-07-03)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2026-07-03 nuorašą suformavo Regina Selskienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo Dokumentų valdymo sistema „Deka Office“ (2026-07-03)